

- низький рівень державного фінансування внаслідок обмеженості бюджетних ресурсів;
- значний ступінь зношеності основних фондів;
- не усвідомлення протягом тривалого серйозності інвестиційних проблем як на рівні окремого підприємства, так і на рівні держави в цілому;
- значне сповільнення інвестиційних процесів у просив лому комплексу у зв'язку із світовою економічною кризою;
- високий рівень інфляції та тонізації економіки;
- нераціональне використання природних ресурсів.

Відтак, першочерговими заходами щодо активізації інвестиційної діяльності в промисловому комплексі України мають стати:

- розробка дієвих заохочувальних стимулів для підприємства проводити реінвестування прибутку;
- розроблення системи заходів щодо заохочення банків надавати інвестиційні кредити промисловим підприємствам;
- надання державних гарантій для отримання міжнародних кредитів підприємствами промисловості, що мають позитивну кредитну історію;
- нарощування експорту, насамперед високотехнологічного, освоєння нових ринків збуту, що дозволить зменшити залежність економіки від імпорту високотехнологічної продукції;
- розвиток спільного виробництва товарів на умовах кооперації;
- проведення спрощення процедури започаткування та ведення бізнесу іноземним інвесторам.

Розвиток ринкових відносин обумовлює необхідність додаткових наукових досліджень проблем інвестиційного розвитку з метою вдосконалення існуючих і формування нових механізмів стимулювання залучення інвестицій. Тому важливим напрямом для подальшого дослідження може бути вироблення детальних практичних рекомендацій щодо активізації процесів інвестування у вітчизняний промисловий комплекс.

Література

1. Міністерство промислової політики України – Промислова політика України – Загальнодержавна цільова програма розвитку промисловості України на період до 2017 року (Проект) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://industry.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=57967&cat_id=57966.
2. Статистична інформація – Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
3. Основні тенденції соціально-економічного розвитку України за 2010 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.pr.lg.ua/speech/3807-osnovni-tendenciyi-socialno-ekonomichnogo.html>.
4. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент: Учебный курс / И.А. Бланк – К.: Эльга-Н, Ника-Центр. – 2001. – 448 с.
5. Захарін С. Інвестиційне забезпечення відтворення основних фондів // Економіка України / С. Захарін // – 2007. – № 4. – С. 43–51.
6. Гунько Н.О. Аналіз джерел фінансування інвестиційних потреб / Н.О. Гунько / Збірник наукових праць „Менеджмент”. – 2010. – №13. – С. 229–238.
7. Губарь Е.В. Удосконалення методів управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості: Автореферат дис. канд. ек. наук: 07.03.2007./ Нац. ун-т харч. тех.-гій. К. – 2007 – 35 с.
8. Розвиток промислового потенціалу України в процесі післякризового відновлення / О.В. Собкевич, А.І. Сухоруков, В.Г. Савенко [та ін.]; за ред. Я.А. Жаліла. – К.: НІСД. – 2010. – 48 с.
9. Гулько Л.Г. Інвестиційний клімат та інвестиційна привабливість регіонів: фактори формування та сучасні тенденції розвитку Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України / Л.Г. Гулько. – 2010. – №1. – С. 84–91.

УДК: 330.341.1

ГАВРИЛЮК Р.П.

Інститут економіки та менеджменту НАУ,
кафедра міжнародної економіки, аспірант

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК ТА МІСЦЕ МІЖНАРОДНОГО ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ В ЦЬОМУ ПРОЦЕСІ

***Анотація.** В статті досліджені проблеми розвитку інноваційних систем національних економік, їх характерні риси та тенденції. Проведено аналіз динаміки інноваційних процесів, місця трансферу технологій і інноваційної діяльності у економічному зростанні країн, виявлено раціональні напрями використання переваг міжнародного науково-технічного трансферу. Обґрунтовано рекомендації щодо налагодження інноваційного процесу та його активізації.*

Ключові слова: національна інноваційна система, інноваційний розвиток, Індекс глобальної конкурентоспроможності, міжнародний трансфер технологій, інноваційна економіка.

Аннотація. В статті досліджені проблеми розвитку інноваційних систем національних економік, їх характерні риси та тенденції. Проведено аналіз динаміки інноваційних процесів, місця трансферу технологій та інноваційної діяльності в економічному рості країн, визначено раціональні напрями використання переваг міжнародного науково-технічного трансферу. Представлено рекомендації по налагодженню інноваційного процесу та його активізації.

Ключевые слова: национальная инновационная система, инновационное развитие, Индекс глобальной конкурентоспособности, международный трансфер технологий, инновационная экономика.

Annotation. The problems of the development innovation systems of national economies, their characteristics and trends are investigated in the article. Analyzed the innovation processes dynamics, technology transfer and innovative activity location in economic growth, identify areas of rational use of the international scientific cooperation advantages and technological transfer. Substantiated recommendations on the establishment and intensification of the innovation process.

Keywords: national innovation system, innovation development, Global Competitiveness Index, international technology transfer, innovation economics.

Постановка завдання. Забезпечення інноваційного розвитку національної економіки є одним з найбільш важливих і нелегких завдань для сучасної України.

Перехід економіки країни на інноваційний шлях розвитку неможливий без формування конкурентоздатної національної інноваційної системи. Для її створення необхідно розробити комплексну і ефективну систему заходів регулювання інноваційної сфери, збільшити не тільки попит на інновації, а покращити ефективність прикладної науки та запобігти не системному, частковому створенню інноваційної інфраструктури.

Проблема інноваційного розвитку національних економік та визначення місця трансферу технологій в цьому процесі є надзвичайно актуальним питанням і потребують подальшого опрацювання та уточнення, задля використання на практиці знань, які стануть запорукою економічного благополуччя економічної системи та безпосередньо сприятимуть швидкому розвитку економіки нашої держави та її переходу на інший технологічний уклад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання щодо вирішення даної проблеми знайшли своє відображення у працях видатних зарубіжних та українських вчених, зокрема М.Туган-Барановського, М.Кондратьєва, П.Ромера, Р.Солоу, Й.Шумпетера, Р.Вернона, М.Познера, Л.Антонюк, А.Гальчинського, В.Гейця, О.Лапка, В.Новицького, В.Соловійова, Л.Федулової, Ю.Яковця.

Формулювання цілей статті. Основною метою дослідження є детальне вивчення особливостей інноваційної економіки держав, умов, які впливають на її позитивний розвиток, та використання світового досвіду для розбудови власної інноваційної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Економічне зростання держав у ХХІ ст. забезпечується провідною роллю науково-технічного прогресу та інтелектуалізацією основних складових виробництва в усіх сферах економіки і головним чином у промисловості.

Структурний аналіз конкурентоспроможності економічно розвинених країн засвідчує, що нецінові чинники конкурентоспроможності зумовлені новизною продуктів, їхньою якістю, наукомісткістю та високою технологічністю. Такі характеристики продуктів досягнуті за рахунок інноваційних чинників розвитку. Водночас країнам з інноваційним типом економіки властива значна частка експорту товарів високого ступеня переробки, а також експорту технологій у загальному обсязі експорту товарів. Ці країни забезпечують підвищення конкурентоспроможності національної економіки внаслідок формування в технологічній структурі їхніх економік п'ятого та шостого технологічних укладів, а також виробництва наукомістких і високотехнологічних товарів. Просування таких товарів у глобальний ринок дає країні змогу реалізовувати свої порівняльні інноваційні переваги.

Інноваційна економіка — це економіка суспільства, заснованого на знаннях, інноваціях, на позитивному ставленні до нових ідей, нових машин, систем і технологій, на готовності їх практично реалізувати в різних сферах людської діяльності [1].

Нині конкурентоспроможною може бути тільки наукомістка, високотехнологічна економіка з високим рівнем комп'ютеризації продуктивних сил і робочих місць. Такій економіці властиві інтегровані форми організації як самого відтворення, так і окремих його фаз.

Нині склалися такі світові тенденції розвитку інноваційної діяльності як проблеми освоєння інноваційних технологій у промисловості; інтелектуальний продукт досліджень є першоосновою виробничих інновацій; розвивається ринок технологій і ліцензій; система охорони промислової діяльності є обов'язковим атрибутом розвинутих держав; виробничо-технологічний сектор світової економіки та промисловість, особливо у сфері високих технологій, стають глобальними за своїм змістом. Розроблення високих технологій, виробництво на їхній основі високотехнологічної продукції (товарів, послуг), вихід із нею на світові ринки, розширення міжнародної інтеграції в цій сфері стали для більшості промислово розвинутих країн Західної Європи, США, Японії та країн Південно-Східної Азії важливою стратегічною моделлю і «локомотивом» економічного зростання. Вагоме місце посідають

дослідження в галузі живої матерії, зокрема медичної тематики, і технології розроблення альтернативних джерел енергії та енергозбереження. Тематика, що отримала найбільшу пріоритетність, останнім часом пов'язана з вирішенням проблем штучного інтелекту, нанотехнологій та мікромашин, використання сонячної енергії, глибинної переробки відходів.

Прогрес у технологіях переробки інформації, системах телекомунікацій і фінансових технологій веде за собою формування єдиного світового ринку товарів, капіталу та праці. Становище країни в геополітичній конкуренції XXI ст. визначають освіта й охорона здоров'я населення, розвиток науки, можливості інформаційного середовища, розвиток ключових виробничо-технологічних систем новітнього технологічного укладу, здатність господарського механізму генерувати високу інноваційну активність.

Інноваційна політика є складовою частиною соціально-економічної політики. Вона повинна об'єднувати науку, техніку, освіту, фінансову систему, виробництво, споживання і повинна бути орієнтована на розвиток високотехнологічних виробництв і використання інтелектуальних ресурсів.

Вибір шляху інноваційного розвитку та формування державної інноваційної політики для уряду будь-якої держави починається з визначення пріоритетів, базових елементів державної політики, з яких починається її формування і якими визначаються її основні напрями.

Аналізуючи фактори, які вплинули на еволюцію господарства розвинутих країн і забезпечили перетворення їхніх економік на конкурентоздатні, високоефективні, варто виділити умови, які б стали безпосередньо ефективними для розбудови інноваційної системи України, зокрема це створення конкурентоспроможних секторів виробництва, керованих великими корпораціями; активна державна політика щодо формування комплексу загальноекономічних умов, необхідних для інноваційного розвитку, спрямована на визначення й підтримку пріоритетних напрямів у науково-технічній та освітній сферах; інтеграція в глобальну інноваційну сферу та інтенсивний розвиток міжнародного співробітництва в пріоритетних галузях виробництва як важлива передумова розвитку науково-технічного та інноваційного потенціалу й залучення інвестицій.

Досягнення вище згаданих умов допомогло б наблизитися Україні до характерних рис інноваційної економіки, а саме стабільного зростання частки наукомісткого сектору виробництва, зокрема в доданій вартості та зайнятості; активного запровадження інновацій в економіці, яке б супроводжувало зниженням матеріаломісткості та енергомісткості виробництва, зростанням продуктивності праці й відповідно підвищенням конкурентоспроможності країни; розширення кластерів високотехнологічних виробництв; чітко визначена спрямованість відтворювального процесу на досягнення високої технологічної конкурентоспроможності країни за рахунок наукових знань, технологій та інформації; наявність соціально-економічної інфраструктури, релевантної завданням зростання технологічної конкурентоспроможності до рівня найрозвинутіших країн світу; наявність технологічного й виробничого потенціалу — матеріальних і людських ресурсів, здатних забезпечити випуск конкурентної високотехнологічної продукції.

Важливою особливістю інноваційної економіки є її функціонування в умовах зростання міжнародної конкуренції і темпів структурних змін. Відповідно до цього місце України як потенційного кандидата до вступу у ЄС можна схарактеризувати, використовуючи рейтингові оцінки Індексу глобальної конкурентоспроможності (Growth Competitiveness Index — GCI).

Індекс GCI характеризує здатність національної економіки досягати сталого розвитку в середньостроковому періоді. Індекс конкурентоспроможності є композитом із таких субіндексів:

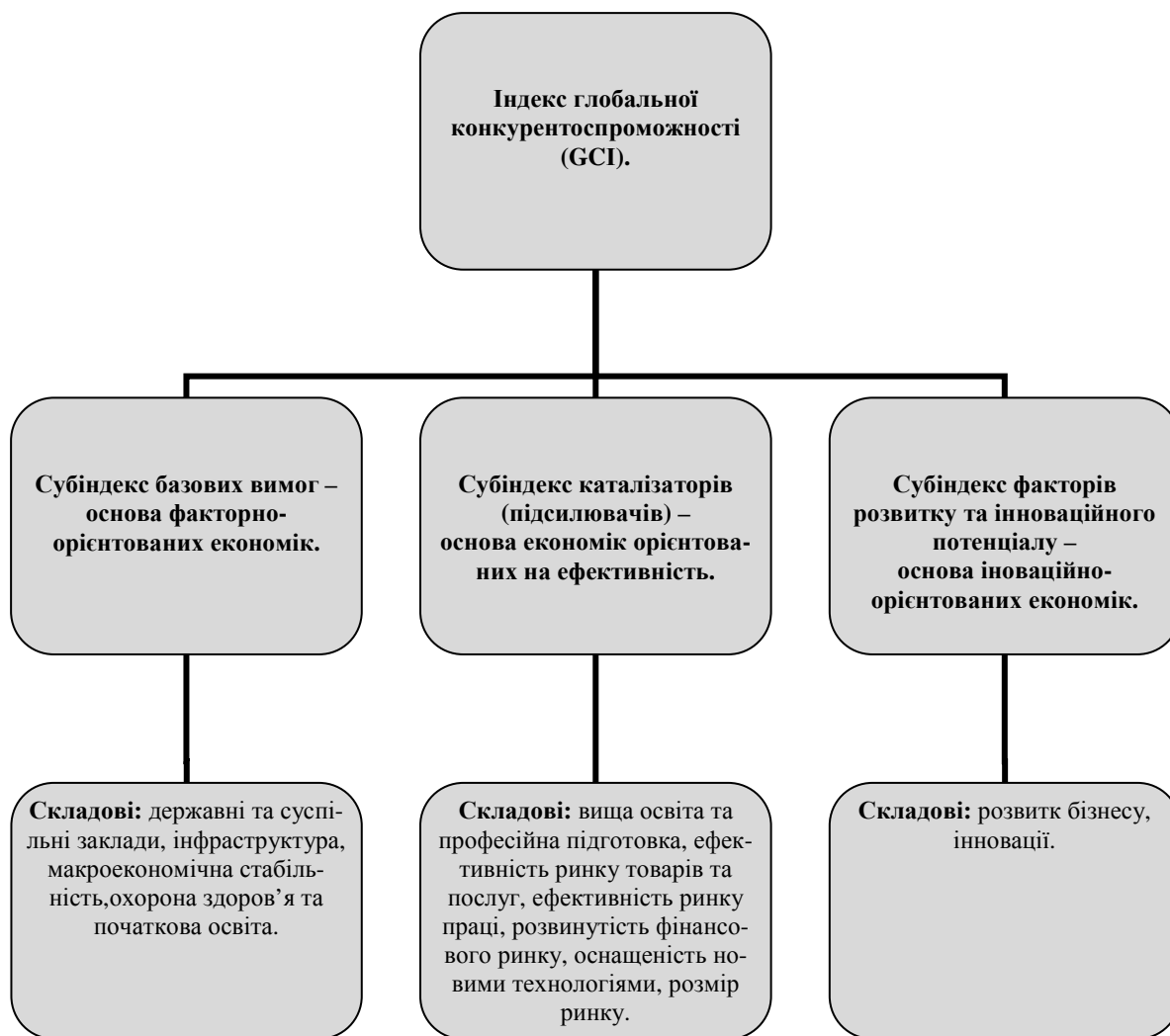
- субіндекс базових вимог,
- субіндекс каталізаторів (підсилювачів) ефективності,
- субіндекс факторів розвитку та інноваційного потенціалу (див. рис.1).

У рейтингу Всесвітнього економічного форуму за 2009-2010 рр., Україна зайняла 82-у позицію серед 133 країн, опустившись відразу на 10 позицій в порівнянні з результатами попереднього року, після періоду відносної стабільності рейтингу в 2006-2008 рр.. (69, 73 і 72-е місце відповідно), країна опинилася в дев'ятій десятці країн, де вона перебувала до цього. При цьому, як і в рейтингу за минулий рік, Україна знаходиться в групі країн, які розвиваються Латинської Америки і Африки. Нашими безпосередніми сусідами по рейтингу конкурентоспроможності є Гамбія та Алжир. Рейтинг України як, втім, і багатьох інших країн, виявився нестійким до наслідків фінансової кризи.

Як показують результати підрахунку індексу глобальної конкурентоспроможності України за 2009-2010 рр., країна відкотилася назад по всіх трьох групах складових рейтингу: базовим вимогам (з 86-го на 94 місце), підсилювачів ефективності (з 58-го на 68-е) і факторів інноваційного розвитку (з 66-го на 80-е місце). При цьому для України найважливішими є оцінки саме по перших десяти складовими конкурентоспроможності, оскільки країна знаходиться на другій стадії розвитку за методологією ВЕФ. Україна поліпшила свій рейтинг лише за трьома складовими конкурентоспроможності. Країна зайняла 49-е місце, піднявшись на 5 пунктів, за ефективністю ринку праці, піднялася на 2 позиції до 29-го місця за розміром ринку і на 1 позицію до 78-го місця за складовою «інфраструктура».

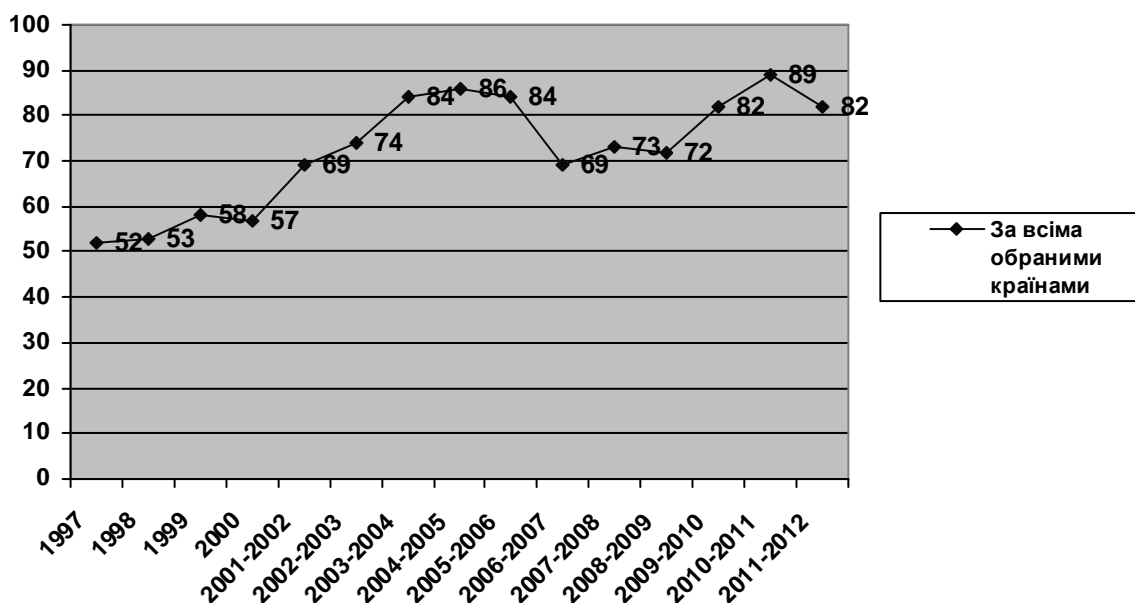
У 2010-2011 року Україна з індексом 3,9 знову значно втратила у рейтингу Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ), посівши серед 139 країн світу 89-е місце перед Гамбією та Гондурасом.

Лише в рейтингу 2011-2012 року наша держава повернула собі позиції 2009р. і зайняла 82 місце серед 142 інших країн світу. Динаміка рейтингу конкурентоспроможності зображена на рис.2.

Рис.1. Структура глобального індексу конкурентоспроможності (GCI)

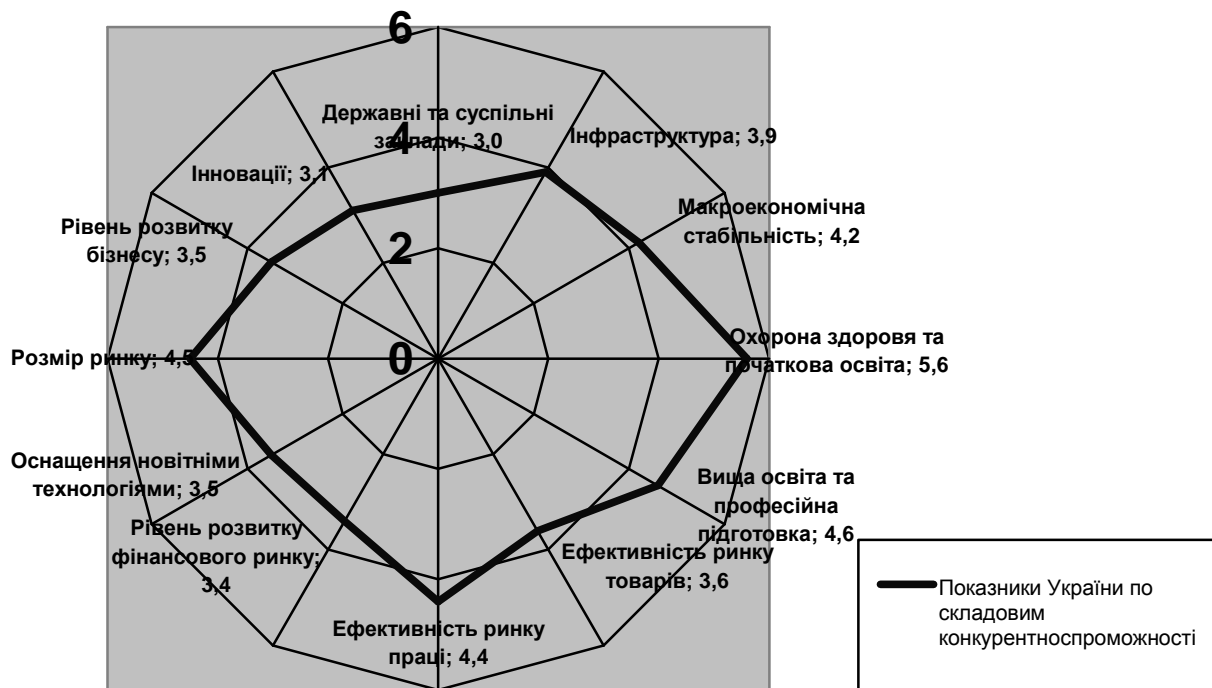
Джерело: Складено автором за даними Всесвітнього економічного форуму [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gcr.weforum.org> [2].

Рис.2. Динаміка рейтингу конкурентоспроможності України 1997-2012 рр.

Джерело: Складено автором за даними Всесвітнього економічного форуму [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gcr.weforum.org> [2].

Враховуючи дані останнього звіту Всесвітнього економічного форуму 2011-2012 рр., Україна має наступні результати по складовим Індексу глобальної конкурентоспроможності (див. рис. 3).

Рис. 3. Результати України по складовим Індексу глобальної конкурентоспроможності 2011-2012 рр.

Джерело: Складено автором за даними Всесвітнього економічного форуму [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gcr.weforum.org> [2].

В Україні склалося відносно сприятливе середовище для іновацій. За складовою «можливості для іновацій» країна посідає 42 місце. Конкурентні переваги України по даній компоненті визначаються рядом факторів. Це, перш за все, висока здатність компаній до виробництва іновацій. Готовність бізнесу до іновацій підкріплюється наявністю висококваліфікованих вчених і інженерів, підвищеним рівнем співпраці між бізнесом та університетами в рамках наукових досліджень і прикладних розробок. У той же час, слабким місцем у сфері іновацій залишається низький захист прав інтелектуальної власності, що стримує роботу компаній в даному напрямку. Як уже зазначалося, в методології Всесвітнього Економічного Форуму, компоненти орієнтовані на розвиток бізнесу та іновації мають меншу важливість для підвищення національної конкурентоспроможності на даній стадії розвитку України. Попередні десять складових, які визначають базові передумови для зростання продуктивності економіки та посилюють її ефективність, є більш важливішими.

Тим не менш, ці компоненти не повинні ігноруватися. Україна ставить перед собою мету інтегруватися з Євросоюзом, конкурентоспроможність якого більшою мірою ґрунтується на іноваціях. Тому здатність українського бізнесу конкурувати за рахунок іноваційної діяльності свідчить про потенціал подальшого економічного розвитку країни. Це передбачає готовність компаній виробляти товари і послуги з високою доданою вартістю і за рахунок цього підтримувати високі стандарти життя населення.

Всі ці процеси свідчать про те, що головним чинником конкурентоспроможності в умовах глобалізації є інтелектуальна складова — знання людини, які, трансформуючись у наукові дослідження та виробництво, зумовлюють збільшення продуктивності праці і в сукупності виступають як іноваційний вектор економічного розвитку.

Однак за складовою «оснащеність новітніми технологіями» Україна все одно посідає лише 82 місце серед інших 142 країн світу.

Досвід технологічно розвинутих країн свідчить про те, що глибоко продуманий механізм обґрунтування та визначення пріоритетів на державному рівні і надійний моніторинг їхньої реалізації стають обов'язковою умовою ефективності іноваційної політики.

Пріоритетні напрями формуються під впливом національно-економічних, політичних, екологічних та інших чинників.

До пріоритетних напрямків іноваційної політики в розвинених країнах світу, спрямованих на оптимізацію науково-технологічних показників, належить розробка й удосконалення нормативно-правового забезпечення іноваційної діяльності, механізмів її стимулювання, системи інституційних перетворень, захист інтелектуальної власності в іноваційній сфері; створення системи комплексної підтримки іноваційної діяльності; розвиток іноваційної інфраструктури, включаючи систему експертизи, фінансово-економічну систему, виробничо-

технологічну підтримку, систему сертифікації розробок, систему підготовки кадрів; розвиток малого інноваційного підприємництва за допомогою формування сприятливих умов для створення й успішного функціонування малих високотехнологічних підприємств і надання їм державної підтримки на початковому етапі діяльності; удосконалювання конкурсної системи вибору інноваційних проектів і програм; вибір порівняно невеликої кількості найважливіших базових технологій, що мають вирішальний вплив на підвищення ефективності виробництва і конкурентоспроможності продукції; впровадження технологій подвійного використання.

Враховуючи сучасні умови, коли розвиток науки і техніки досяг виключно великих масштабів, жодна з держав, навіть такі як США, Японія, Німеччина, Росія з їх визначним науковим та ресурсним потенціалом, не в змозі на однаковому рівні, забезпечити розвиток всіх напрямків науки і техніки. Потребується наявність широких зв'язків із зовнішнім світом, науково-технічної спеціалізації, участь у світовому розділі праці, ефективне використання зарубіжного науково-технічного досвіду. Це потребує розвитку міжнародного співробітництва, основою якого виступає міжнародний трансфер технологій.

Під міжнародним технологічним обміном (трансфером технологій) розуміють сукупність економічних відносин різних країн з приводу передавання науково-технічних досягнень. Одна із ключових характеристик технології – це її новизна. Технологія може мати національну, регіональну або світову новизну, від чого залежать мотиви та масштаби її експорту-імпорту в міжнародній економіці [3].

В сучасних умовах міжнародному технологічному обміну притаманні тенденції інтенсивного та випереджального розвитку ринку наукоємних технологій, глобалізація ринку інновацій, динамізація та загострення конкуренції, лідерство розвинутих країн світу, домінуючу роль в інноваційному процесі стала відігравати не стільки генерація ідей, скільки швидка комерціалізація, монополізація ринку технологій, активна участь ТНК у процесі трансферу технологій. Головним напрямком міжнародного технологічного обміну стала внутрішньокорпоративна торгівля та розвиток міжнародної кооперації в інноваційній сфері. Характерне також збільшення ролі держави в науково-технічному розвитку та в сприянні трансферу технологій, а також розвиненість інноваційної інфраструктури, в т.ч. технопарків, технополісів з великою часткою іноземного капіталу та експортною орієнтацією.

Сьогодні міжнародному технологічному обміну також характерне застосування трьох основних типів стратегій інноваційного розвитку: перенесення (використання зарубіжного науково-технічного потенціалу та його досягнень), запозичення (освоєння виробництва високотехнологічної продукції шляхом використання власної дешевої робочої сили та власного науково-технічного потенціалу), нарощування (використання власного науково-технічного потенціалу, залучення іноземних учених і конструкторів) [4].

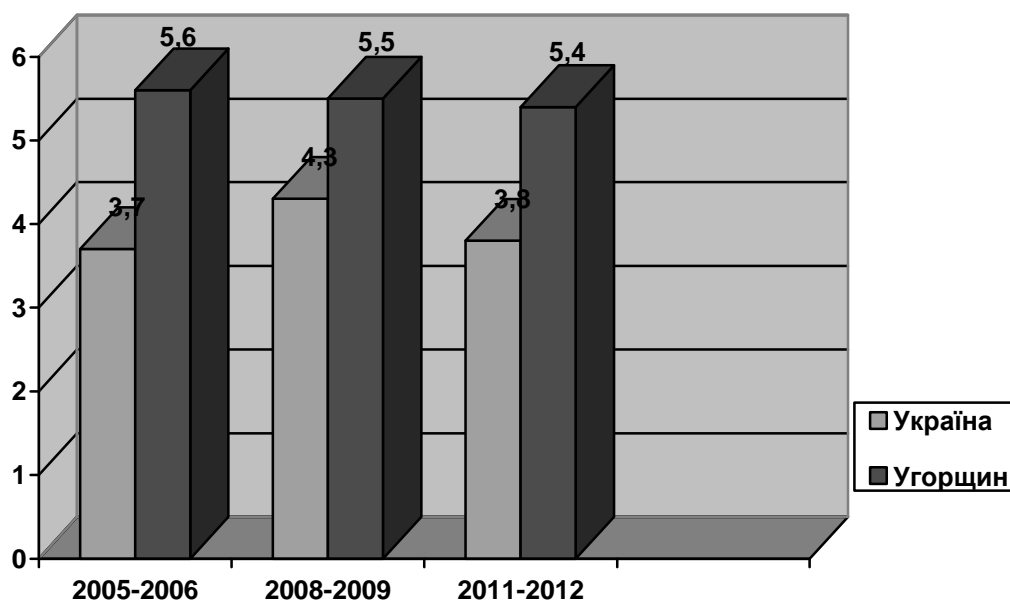
Задля забезпечення активного міжнародного технологічного обміну та побудови власної стратегії інноваційного розвитку в Україні повинні бути розроблені й активно використовуватися такі методи реалізації інноваційної політики: формування інституційних і законодавчих умов для позитивних змін в інноваційній сфері; державна підтримка і стимулювання інвесторів, що вкладають кошти в наукомістке, високотехнологічне виробництво, за рахунок запровадження податкових пільг, державних гарантій і кредитів; удосконалювання податкової системи з метою створення сприятливих умов для інноваційної діяльності; зовнішньоекономічна підтримка, що передбачає створення умов для формування спільних з іноземними партнерами підприємств з випуску національної наукомісткої продукції і її реалізації на зовнішньому ринку; забезпечення в іноземних кредитних лініях квот для розвитку інноваційної інфраструктури; консолідація зусиль органів державної влади і приватних інвесторів; розвиток лізингу наукомісткого унікального устаткування; виділення прямих державних інвестицій для реалізації інноваційних програм і проектів, що мають загальнонаціональний характер [5].

Згідно звіту Всесвітнього економічного форуму за 2011-2012 рр. економіка України знаходиться на перехідному етапі зі стадії 1 до стадії 2 економічного розвитку, тобто з факторно-орієнтованої економіки до економіки орієнтованої на ефективність. Для держав, які знаходяться на першій та другій стадії розвитку, такі як Україна, здатність адаптувати технології з-за кордону на даному етапі є навіть більш важливою, ніж можливість самостійно виробляти технологічні інновації. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) можуть бути основним джерелом трансферу технологій та ноу-хау. У багатьох країнах з перехідною економікою, таких як Угорщина або прибалтійські країни, ПІІ зіграли визначальну роль у збільшенні технологічної оснащеності секторів виробництва та послуг. В Угорщині експорт технологічної продукції помітно зріс після того, як у сферу інфраструктури та комунікацій прийшли інвестиції. Імпорт та використання вже готових першокласних світових технологій, наприклад, в такій сфері як енергозбереження, може допомогти Україні у відносно короткий термін підвищити продуктивність економіки. Виходячи з досвіду країн Центральної та Східної Європи, Україна не повною мірою використовує свій потенціал для залучення ПІІ, як каналу для доступу до нових технологій. У цьому контексті показовим прикладом є сектор мобільного зв'язку, бурхливе зростання в якому стало можливе за рахунок приходу іноземних інвесторів.

В цілому показники проникнення та доступності нових технологій на внутрішньокорпоративному рівні залишаються на досить низькому рівні. Однією з можливих причин є те, що при суттєвому зростанні прямих іноземних інвестицій (ПІІ), структура вкладень по галузях економіки не стимулює трансферт разом з ними нових технологій (див. рис. 4).

Міжнародне співробітництво у сфері трансферу технологій передбачає: укладення двосторонніх і багатосторонніх міжнародних договорів України про науково технічне і технологічне співробітництво; залучення інвестицій у науково-технічний комплекс України; сприяння запровадженню в Україні міжнародних

стандартів, зокрема стандартів системи управління якістю; передачу технологій у рамках науково-технічної і виробничої кооперації та інвестиційного співробітництва; забезпечення участі вітчизняних підприємств, установ і організацій у міжнародних виставках та ярмарках високотехнологічної продукції і технологій; участь у розвитку вітчизняних сегментів міжнародних інформаційних і комунікаційних систем з питань інтелектуальної власності та трансферу технологій [6].

Рис. 4. Порівняння показників складової «прямі іноземні інвестиції і трансфер технологій» України і Угорщини, 2005-2006, 2008-2009, 2011-2012 рр.

Джерело: Складено автором за даними Всесвітнього економічного форуму [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gcr.weforum.org>.

Ліцензійна форма міжнародного трансферу технологій має особливо велике значення для країн з обмеженими власними ресурсами науково-технічного розвитку. Продаж ліцензій дозволяє зайняти стійку позицію на світовому ринку без додаткових витрат, зокрема великих капіталовкладень. За допомогою ліцензій створюється реклама вітчизняній продукції та завдяки цьому зростає попит на неї в інших країнах. Продаж ліцензій використовується також для вивчення зарубіжних ринків і тим самим заощаджуються відповідні кошти, необхідні для маркетингової діяльності. Продаж ліцензій дає можливість менш фінансово забезпеченим підприємствам використовувати найновіші науково-технічні досягнення.

Висновки. Інноваційна політика покликана забезпечити збільшення валового внутрішнього продукту країни за рахунок освоєння виробництва принципово нових видів продукції і технологій, а також розширення на цій основі ринків збуту вітчизняних товарів.

З урахуванням сьогоденного стану економіки України інноваційна політика на сучасному етапі ринкових реформ повинна сприяти розвитку науково-технічного потенціалу, формуванню сучасних технологічних укладів в галузях економіки, витісненню застарілих укладів та підвищення конкурентоспроможності продукції. Визначальною особливістю передачі результатів наукових досліджень для їх освоєння у виробництві є створення та розвиток системи комерційних форм взаємодії науки і виробництва.

З огляду на це, провідним напрямом у процесі переходу України до інноваційного розвитку має стати поліпшення інвестиційного клімату в Україні, розробка та вдосконалення нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності, механізмів її стимулювання, системи інституційних перетворень, захист інтелектуальної власності в інноваційній сфері та введення її в господарський оборот; створення системи комплексної підтримки інноваційної діяльності, розвитку виробництва, підвищення конкурентоспроможності та експорту наукомісткої продукції. В процесі активізації інноваційної діяльності необхідна участь не тільки органів державного управління, комерційних структур, фінансово-кредитних установ, а й громадських організацій, як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях, розвиток інфраструктури інноваційного процесу, включаючи систему інформаційного забезпечення, систему експертизи, фінансово-економічну систему, виробничо-технологічну підтримку, систему сертифікації і просування розробок, систему підготовки і перепідготовки кадрів.

Необхідно більше уваги приділити законодавчого забезпечення інноваційного процесу. У цих цілях буде потрібно проведення аналізу існуючого законодавства в цій галузі, обґрунтування нормативів, які працюють на цю сферу діяльності, вжиття заходів до скасування правових актів, що перешкоджають розвитку інноваційної діяльності. Слід провести порівняльний аналіз зарубіжних і вітчизняних інноваційних законодавчих актів і використовувати його результати при проведенні нормотворчої роботи в цьому напрямку.

Для проведення активної інноваційної політики потрібне прийняття неординарних заходів, що включають в себе вдосконалення системи державних інвестицій, кредитної та податкової політики, позабюджетного фінансування.

Політика державних інвестицій в інновації має бути спрямована на формування ефективної структури державних витрат, рівень яких не повинен бути менше певної частки валового внутрішнього продукту.

До заходів підвищення ефективності витрачання бюджетних коштів необхідно віднести: фінансування на безповоротній основі тільки інноваційних проектів, що мають загальнонаціональний характер і які впливають на підвищення економічної безпеки країни, розширення практики конкурсного розміщення бюджетних коштів для реалізації інноваційних проектів, що подаються організаціями будь-якої форми власності. У цьому випадку державні і залучені приватні інвестиції виділяються на паритетних засадах; вдосконалення механізму утворення та використання позабюджетних джерел для реалізації інноваційних проектів.

Насамперед це стосується позабюджетних фондів підтримки науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, частина коштів яких буде використовуватися на фінансування вітчизняного та зарубіжного патентування та підтримку міжнародних патентів, що використовуються в інноваційних проектах.

В умовах хронічної нестачі капітальних вкладень на відтворення основних фондів у фінансуванні цього процесу прискорена амортизація є способом швидкого накопичення амортизаційних відрахувань, підвищення можливості списання застарілого обладнання і заміни його новим, що буде стимулювати вкладення коштів у інновації. Важлива роль у розширенні кола інвесторів, що вкладають кошти в інновації, буде відведена страхування фінансових ризиків. Буде розширено перелік страхових ризиків з включенням в нього, зокрема, технічних та інших ризиків, пов'язаних з реалізацією інноваційних проектів. Для зниження ризиків приватних інвесторів необхідно передбачити участь держави у венчурних фондах і відповідні державні гарантії.

Необхідність переходу української економіки на шлях інноваційних перетворень повинна бути визнана одним із стратегічних пріоритетів держави. На даний момент основними цілями та завданнями з реформування науково-технічної та інноваційної сфери є підвищення конкурентоспроможності сектору наукових досліджень і розробок; інтеграція вітчизняного сектору наукових досліджень в Європейський дослідний простір; підвищення ефективності бюджетного фінансування наукової сфери; напрямок науково-технічного потенціалу на забезпечення потреб інноваційного розвитку економіки України і створення високотехнологічних товарів і послуг; підвищення ефективності національної інноваційної системи та інфраструктури інноваційної діяльності [7].

Активізація інноваційної діяльності вимагає, з одного боку, державного управління та координації дій всіх її суб'єктів, з іншого боку – інтеграції всіх зацікавлених структур у реалізації інновацій, залучення інвестицій, створення умов, що сприяють інноваційному процесу та впровадження досягнень науки і техніки в економіку країни.

Реалізація інноваційної політики, що враховує можливості та інтереси всіх суб'єктів інноваційної діяльності, економічні, соціальні та політичні пріоритети, сприятиме перебудові і підйому економіки України.

Список використаних джерел

1. Богданов М.О. Інноваційна економіка як стратегічний напрям розвитку в XXI столітті [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.confcontact.com/2009new/5-bogdanov.htm>.
2. The Global Competitiveness Report 2011-2012 : [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gcr.weforum.org>.
3. Міжнародна економіка: Навчальний посібник. Видання 2-ге перероб. та доп. / [За ред. Козака Ю. Г., Логвінової Н. С., Осипова В. М.]; ОГЕУ. – Київ : ЦУЛ, 2008. – 1118 с.
4. Науковий вісник Академії муніципального управління. Збірник наукових праць. Серія «Економіка». Випуск 7. К.: Видавничо-поліграфічний центр АМУ, 2009. — 339 с.
5. Словьев В.П. Инновационная деятельность как системный процесс в конкурентной экономике (Синергетические эффекты инноваций). — Киев: Феникс, 2006. — 560 с.
6. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, №45, [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=143-16>.
7. Парламентські слухання «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» // Інвестиції та інноваційний розвиток. – 2009. – бюл.№3. – 63 с.